

U
4

PIECES
DE
VERS

UNIVERSITÉS DE PARIS
BIBLIOTHÈQUE DE LA SORBONNE

13, RUE DE LA SORBONNE - 75257 PARIS CEDEX 05
TEL : 01 40 46 30 27 - FAX : 01 40 46 30 44

Inv.

SIGB

Sib11

SU

Cote

U 60 in - 4

1153755617

~~D. X. 60~~

V. 60

in 42

~~100. M 8. 83~~

Table des Matieres contenües dans ce volume

1041

Pages

1. Salutare admodum capiti munimentum quod vulgo
dicitur Calota, Carmen a Carole Morello Collegii
Remensis Primario. 1ere
2. In Secundum Rectoratum Petri Lalesmans extem-
porale Subitarum. Carmen a Joa Godouin humanitatis
professore in Cardinalitio 9
3. Illustrissimo Domino de Vignerod abbati Richelieu
Philosophia lauream Schola Sorbona plessae
gratulatur, Carmen à Petro Lenglet Rhetorica
in plessae professore 17
4. Namurcum expugnatum ex gallico Nicolai
Despreaux. Carmen à Petro Lenglet 25
5. Ad Musam cum Josephus Juvencius poëtas invitaret
ad gratulandum ecclesie parisiensi de novo Pastore
ode à Petro Lenglet 33
6. Serenissimo Delphino Carmen à Petro Lenglet 37
7. Illustrissimo Cancellario Soteria à Petro Lenglet 43
8. Ludovico Magna Victori pacifico Carmen à Petro Lenglet 49
9. Serenissimo abbati à Lotbaringia Carmen a Marc. ant.
hersan Rhetorica in Plessae professore 51
10. Ad Clarissimum virum Gobinet gratulatio a Marc. ant.
hersan Rhetorica in plessae professore 79

- 11 Ludovico Magno ob haeresim profligatam carmen
a D. Billard professore tertiae classis in Plessae 87
- 12 Serenissimi Burgundiae Ducis Genethliacum carmen
a D. Billard 97
- 13 In obitum Caroli Gobinet Plessaei moderatoris Epi-
scedum a C. Rollin Rhetore in Plessae 105
- 14 Camillo Le Tellier de Louvois in Tabulam ab eo Regi
dedicatam carmen a C. Rollin 113
- 15 A Mr. Labbe de Louvois Sur la Fhesse qu'il a dediee
au Roy. Imitation des vers latin de Mr. Rollin
par Mr. Brosquillon 127
- 16 Parisina Urbis Laus cum Panegyricum Ludovico
magno dicturus esset Rector. ode a Car. Rollin 137
- 17 Vigilantissimo Gymnasiarcha Carolo Gobinet
Gratulatio a Plessaei juventute 141
- 18 In festum Caroli Gobinet ode a Joanne Le Comte
Prellovaes 145
- 19 Nobilissimo juveni de la Marteliere carmen ab
Adriano Lombart Socio harcuriano 199
- 20 Ad Illustrissimum Abbatem Costlogon ode a B. Collot
humanitatis professore in Plessae 153
- 21 Laame Latin de Mr. de Santeuil pour le Roy traduit
par Mr. Le Noble 157
- 22 Plutonis Castelli fatum ad Serenissimum an illius
Principem postrema verba carmen a Santolio 171

- 23 In funere hieronimi Peletorij Santolij Lacryma. 175
- 24 Victorinus undecatus 179
- 25 Pro felicibus et pijs Ludovici magni armis auxilia
pennicaria oblata a burgundis comitijs Carmen
a Santolio 183
- Traduction en vers françois 185
- 26 Serenissimo principi de la Tremoille ode a Joanne
Dupuis Tertio classis professore in Magaruno 187
- 27 Illustrissimo viro Daguesseau Carmen a Joa Dupuis. 191
- 28 Jullipa. L. D. M. Lras 195
- 29 Illustrissimo viro Guidoni fagon Christianissime
Regis Medico Carmen a fr. Phi Lalouette Doct Sorb. 197
- 30 Ad Serenissimum burgundia Ducem Carmen
a fr. Guerin Rhetore in Bellovaco 201
- 31 Ad Philippum V. hispania Regem Delatum Ode
a fr Guerin. Rhetorica professore in Dormano bellovaco. 205
- 32 Academia Parisiensi ode a fr. Guerin 209
- 33 ^{la même pièce} Ad Musam historie Præsidentem ode a fr. Guerin 217
- 34 Illustrissimo viro Joa. ant. de Mesmes ode fr Guerin. 221.
- 35 Ludovico Marlicum ode a fr Boutard Traduite
en vers françois par Mr. Lerault de l'academie 225
- 37 Ode In Equestrem Italiam Ludovico magno positam
in Urbe. a fr. Boutard. traduite en vers françois
par Mr. De Bellocq Vales de la Chambre du Roy 341

- 38 Ad illustrissimum Ecclesie Principem Dionisium
fr. Boulhillier Trecentium Episcopum odis in cassina
de celo facta Ruinas dolentem ode a fr. Boutsard. 355
- 39 Cum Illustrissimus abbas de Joyeuse in Plessae
Philosophia Laurea donaretur Carmen ab hieronimo
fr. Pillon 361
- 40 Castra compendiosa Carmen ab hier. fr. Pillon 365
- 41 Illustrissimo abbati de harcourt Carmen a Jacobo
Lienud humanitatis professore in harcurio 371
- 42 Philippo borbomo hispaniarum Regi Carmen ab
hier. fr. Pillon baccalaureo Theologo 375
- 43 Nobilissimo Abbati Brunet de Rancz Carmen ab
hier fr. Pillon Sanquitiniaco 379
- 44 Invitatio ad Illustrissimum Ducem de Beausillier
ut in Plessae adesse velit Carmen a fr. Pillon 383
- 45 Ludovico magno cum ei Praefectus Urbis et Adiles
Statuam Equestrem erigerent Carmen a fr. Pillon 387
- 46 Benigno Prosuet Meldensi Episcopo Carmen a Pillon 393
- 47 Traduction de l'ode Seculaire adresee au Pape
Innocent XII par francois Boutsard. de M^r. Moreau
de Mautour auditeur de comptes 395
- 48 Serenissimo principi Tolosatum Comiti ode Latine
et Gallie a D. Danches 405
- 49 Ad Canonium Ecclesiae S^{ti} Quintini Carmen a
Sansolio Victorino 413
- 50 Nobilissimo adolescenti de Tallard ode a Danches Traduite
en vers francois par R. M^r. N. 417

- 1 Illustrissimo abbati de Guisard Carmen à D. Danthes. 486
Monitum ad Lectorem 431
- 2 Elogium Nicolai Lavillon Episcopi Alectensis 432
- 3 Excelso viro Prouespero Galliarum Cancellario Maufolani 435
- 4 Ad Illustrissimum Ducem de Beauvillier Carmen
a P. Grenan humanitatis professore in harenisio 443
- 5 Jacobo III. Magnae Britanniae Regi ode à P.
Grenan 447
- 6 Serenissimo principi de Rohan Episcopo Fiberniensi
ode a P. Grenan 451
- 7 Epistola Nicolai Boileau Despreaux ad suos versus
e Gallico in Latinum translata a P. Grenan 455
- 8 Illustrissimo viro Michaeli de Camillard rerum
gallicarum administro ode a P. Grenan 471
- 9 Galliae ad hispaniam Epistola in obitum Delphini
quem sex dies consecuta est mors Delphini Carmen
a P. Grenan 475
- 10 Eminentissimo Cardinali de Noailles Parisienti
archiepiscopo ode à P. Grenan 479
- 11 Illustrissimo abbati Colbert de Maulevrier Carmen 483
- 12 Illustrissimo adolescenti Nicolao Lud. de Prailleur
Carmen a fr. Car du Moulin juris auditor 487
- 13 Illustrissimo abbati de Lionne Priori ffr. maximi
a campis ode ab. h. Prevost 491
- 14 Eloquentia Expostulatio Carmen à Viel 495
- 15 Ludovico Magno ode a Petro Rillet Rhet. Prof. in Leffeo 499

- 66 Sophia ad Artes ode a Pietro Brillet Rhetoricae
Professore in Collegio Sorbonae Plessae 303
- 67 Artes ad Sophiam ode a Pietro Brillet 307
- 68 De Amore Gallorum in Ludovicum Magnum
Carmen a J. Minet 311
- 69 Gallia ad Hispaniam Epistola heroica Cum Petrus
vel Ludovico magno et Gallis natum Aemoricus
Ducem gratularetur Carmen a M. Dumetnil 315
- 70 Hispania ad Galliam Epistola consolatoria cum Petrus
vel Ludovico magno panegyricum diceret a Dumetnil 319
- 71 Ad clarissimum virum Marchionem Davarai Carmen
a Joanne C. Tardz 323
- 72 Reverendo Patri Le Jay à Jov. Tardz ode 327
- 73 Jacobo III. magno Britanniae Regi a Pat. S. John
hibernus 331
- + 74 Illustrissimi viri Josephi de Rosa et Mariae
Drumond Epitalamium a Pat. St John 335
- 75 Serenissima Principi Mariae Stuartae Carmen
a Pat. St John 339
- 76 Veneris heros seu Dux de Barwick Carmen a Pat. St John 343
- 77 Nobilissimo Abbati de la Roche-foucauld. ode 347
- 78 Nobilissimo abbati de Saulx de Juvannes ode a
M. Brochard è Mazarinico 351
- 79 Nobili adolescenti Ludovico Car. Bengz Carmen
a L. Girardet 355

- 80 *Viro in Bellum. ode a f. Parmentier. 559*
- 81 *Nobilissimo abbati Petro Desmaretz ode à f
Parmentier 563*
- 82 *Patri suo amantissimo Josepho Blondel de Gagny
Observantissimus filius augustinus blondel offers
Hus Gagnaum Carmen 567*
- 83 *Ad Illustrissimam Ecclesie principem Joannem
Le Normant Episcopum Ebroicensem Carmen ab. a. c.
Chauu 577*
- 84 *Ad Galliam cum Guillelmus Dagoumer facta
Pace Ludovico magno panegyricum diceret. ode
a Petro le febre grammaticae professore in facuriis . 581*
- 85 *Ode a la France Traduite de Lode Latine de Mr
Le febre par Mr. de Bellechaume pour la paix. . . 585*
- 86 *Triumphus Amoris seu illustrissimi viri Danielis
Mahoni Comitis de Castille et illustrissimae
Carolae de Bulcklez Epithalamium a Pat. St.
John hiberno 589*
- 87 *Le Triomphe de l'amour à Mr. de Mahonij
Comte de Castille et a Madame Charlotte
de Bulcklez comtesse de Clare Epithalame par
Mr. de Bellechaume 593*
- 88 *A Mr. Turgot de St. Clair Evêque de Nîmes ode
Traduite en françois par Mr de Bellechaume
de lode Latine de Mr. Gaget prof. de Rhét. du Col. de Nîmes. 597*

- 89 Ad Illustrissimum virum franciscum Ducem
de la Roche-foucauld Carmen a J.B. Danzel. 601
- 90 Illustrissimo Supremi Senatūs Principi Ludovico
Le Reletier ode a Carolo Coffin humanitatis
professore in Dormano Bellovaco 605
- 91 Regi Pro-avo. Cum franciscus Guerin orrum
Britanniae Ducis celebraret Carmen a C. Coffin. 609
- 92 ~~Ja~~ Tempestatem quae Angliam et Bataviam
fœde vexavit cum Carolus archidux Austriacus
transitum in Lusitaniam pararet. ode C. Coffin 613
- 93 Res a Gallis præclare gesta. ode ab antonio
hennegrave e Mazarinac 617
- 94 Illustrissimo Ecclesiae Principi francisco de Mailly
Archiepiscopo Remensi. ode ab antonio de
hennegrave Nigellano 621
- 95 Civitati Noviomensi un gratulatur francisco de
Rochebonne Episcopo. ode ab ant. de hennegrave 625
- 96 Ecclesiastes seu Concinatorum Catalogus ad
Cardinalem Noallium a Pestel Carmen 629
- 97 Pastor bonus ad fr de Clermont Noviomensem
Episcopum. Carmen a Petro Pestel Rhetor in
Cardinalitio 637
- 98 Aqua ode a Petro Pestel Litterarum humaniorum
Professore in Cardinalitio 643

- 99 L'horloge de crible figure du monde Poëme
françois par M. r. De faux, et en latin par
Mr. D'herouville professeur des humanités au
college de la Marche 659
- 100 Ad Amplissimum Galliarum Senatum, Carmen
a Nicola Favermier Emerito eloquentiæ professore 671
- 101 Ludovico magno Victori pacifico Carmen a Joanne
fleurzy artis oratoris in Navarra professore . 679
- 102 Achillo de harlay Senatûs principi Carmen a
Jennus Le Duc humanitatis professore in Garenio. 687
- 103 Illustrissimo viro de Vertamou magni consilij
principi Carmen a Ludovico Du gard . . . 691
- 104 In Solennes Nuptias Domini Chevalier de Montgeroult
a Domino Chretien artium Magistro Epistalam. 695
- 105 Nympha Sanceloriana ad Ducissam Lotaringia
Epistolam a M. H. S. I. 699
- 106 Plainte de la France au Roy d'Espagne ode J. J. D. 703.
- 107 Mater Sacerdos Carmen in festum diem
Purificationis a Ludovico Bernage 707
- 108 In funere Philippi franciæ aurelianensium
Ducis in Libitinam ode 711
- 109 Codrus et Menalca 715
- 110 Ad Clarissimos Poetas Latinos Proleo Dum
videres artissime conjunctos ut illi Sapphicorum
facile principi de Epistola. N. J. J. 719

- 111 Ad Burgundiae Comitum in Litteratos Munificia
Carmen - - - - - 723
- 112 Ad Cameracum ut Ludovico Magno se dedat
ode - - - - - 727
- 113 Serenissimo Delphino Carmen - - - - - 729
- 114 Nova Ludovici Magni victoria Carmen . - - - 730
- 115 Urbis et arcis Cameracensis Triumphus ode . - 731
- 116 Ad selectos Ecclesiae gallicanae Patres congregatos
In Regia Sancti germani Carmen à D. Maury . 735
- 117 Eruditissimis Regiae Scientiarum Sociis ut in suam
Societatem artem Typorum cooptens Epistola a
a Claudio Ludovico Thiboust . - - - - - 739
- 118 Regiae Scientiarum academia ut Catus acade-
mico futor Typographus Bibliopola eligatur
Carmen a C. Lud. Thiboust . - - - - - 741
- 119 Poëta in Rure cantiliaco à Duce Borbonia
muleratus ob ejus laudes praetermissas Carmen 747
- 120 In Ducis Britannici Natales Elegia à Stephano
Morphy . - - - - - 751
- 121 Golilla sacro Jovis Interdicta ludus catholici
Regis verum redditus. Carmen - - - - - 755
- 122 Translation - - - - - 759
- 123 Ad nobilem et Ingenium adolescentem ode.
A. D. - - - - - 763
- 124 In funere Lud. Borbonii mutarum ductus ^{ode} Carmen
a Jos. Jouvancy S. J. - - - - - 767

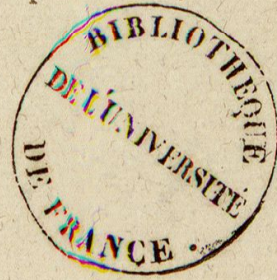
11. Augustis Condai manibus, Societas Jesu pro
legato sibi corde gratias agit. Carmen à Gabr.
fr. Le Jay S. J. 776
12. Borbonius Condens ad Nepotem Ducem Borbonium
Carmen a Josepho de Jouvancey S. J. 780
13. Ad Patres Societatis Jesu Amici Epistola consolatoria
de morte Condai. Carmen a Jos Jouvancey S. J. 787
14. Serenissimi principis Condai Cor in ade Sacra
Labrum Societatis Jesu prope cor parentis conditum
Carmen a Jos Jouvancey S. J. 797
15. Moss Spoliata Carmen Latine et Græcè a
Jos Jouvancey S. J. 802
16. Condai Statua Carmen Latine et Græcè a Jos
Jouvancey S. J. Poëta et Ars 808
17. Fortuna et Virtus Carmen Latine et Græcè
a Jos Jouvancey 812
18. Divis Galliarum Presidibus. Dionysio, Genovefa
et Ludovico. pro restitutâ Ludovici magni
valetudine votiva munera. 1^a Dionysio
Tabella Picta Carmen à Jos Jouvancey 821
19. 2^a Sanctæ Genovefæ Sacrum Numisma
ejus feretro appendendum a Jos Jouvancey S. J. 824
20. 3^a Sancto Ludovico pensilia ex auro corda. Carmen
à Jos. Jouvancey 827
21. Dithyrambus a Jos Jouvancey S. J. 832

- 1062
- 135 Symbolum heroicum Sol post defectionem cum
hac Epigraphe pulchrior emergit a Jos Jouvancy
S. J. Carmen 829
- 137 Fragmentum dunc ode du Pere Jouvancy Jesuite 835
- 138 Ode 3^a ad beatam Virginem . S. D. S. S. J. 837
- 139 Ode 4^a ad beatam Virginem . C. H. A. S. J. 841
- 140 Celsissimo Principi Ferdinando Episcopo Monastericensi
pro fundata missione finensi. sine ipsa gratias agit
Carmen a Jacobo de la Baume . S. J. 843
- 141 In funere francisci Memorantii Ducis Luxembur-
gici Gallie luctus. Carmen a J. De Lospinaz S. J. 849
- 142 Clausus Provinciarum Gallie cum Philippus
V ad hispanie regnum proficisceretur 853
- 143 Ecloga Daphnis Gallus, Corydon hispanus. M. H. 861
- 144 Philippo V hispaniarum Regi ob cesos acie, pul-
-torque occupatis orbibus ac Regnis hosterum
Epimicia. a Natali Steph. Sanadon S. J. 867
- 145 Odeundem Philippum V. ode a Jacobo
Longueval. S. J. 871
- 146 Regi eidem et Populo hispano Symbolum.
I Leo Regni Legionensis. Lemma ex vulnere
virtus. a Renato Des. Dorival. S. J. 875
- 147 II Symbolum. Turres castella insigne belliciarum
machinis frustra impulse. Lemma. est junctio vi
tanta a Ren. Des Dorival. S. J. 877

- 148 Ad serenissimum Vindocinensium Ducem, imago
prudentia militatis. ode a Roberto Renauld. S. J. . 879
- 149 In victorias hispanicas ode à Nicolao Chatillon
S. J. . 883
- 150 Ad Philippum V. de Gerunda a Duce Noallio
expugnata ode a Thomã Des autons S. J. . 886
- 151 Ad eundem Ducem Noallium Epigramma. a
Nic Chatillon S. J. . 888
- 152 Altera^{um} Epigramma a Renato Douval. S. J. . 889
- 153 Ad Præcinonem ut Philippo Victori se dedat
Ode a N. L. Jugoult. S. J. . 890
- 154 In ortum Britannia Principis, Alexon
indificans fabula a L. J. Arthurs. S. J. . 893
- 155 Ode à Mars Sur la naissance de Monsg^r
Le Due de Bretagne par le Pere du Perrean Jesuite. . 897
- 156 Iter ad Inferos ode ad Burgundia Ducem, galliæ
Scripta par de la Motte Houdart et Latine reddita
a Thomã Des autons S. J. . 905
- 157 Oratori Delphinum funebri laudatione
prosecuturo in collegio Ludovici magni Collegio
Carmen a Xaverio de la Sante S. J. . 925
- 158 Illustrissimo Eclesiæ principi Ludovico flaurian
Aurelianensium Episcopo aureliam solemniter
ingredienti ode oblata a Collegio. S. J. . 931

- 1054
- 159 In natalem Ducis Britannia ode a Thoma manu
Des autons 933
- 160 Imitation de Lode du Pere le Jay Sur *Ste Genevieve*
par françois Aroniet etudians en Rhetorique au
College de Louis le grand 939
- 161 Odes ad Sanctam Genovefam paraphrasin
heroico carmine ab henrico ferdeau auditore
in Rhetoricâ 947
- 162 Sur le Triomphe de *Ste Genevieve* le jour que
La chasse fut portée en procession. Epigramme
par Gasparid fontanien etudians en Rhetorique 951
- 163 Ad Sanctam Genovefam paraphrasis heroico carmine
a Claudio de la Marche auditore in Rhetoricâ odes. 957
- 163 Sancta Genovefa Parisiorum patrona votum
ode a Gabriel le Jay S. J. 953
- 165 In Novum frederici Leonard Globulorum
ludum Carmen 961
- 166 Muse ad Pictorem ut Ducis Britannie effigiem
adumbret. Carmen a Claudio de Montaigne secunda
auditore 965
- 167 Illustrissimo Ecclesie principi Benigno Bossuet
ode alcaica a Paulo Brisolle Secundo in
Navarrâ 969
- 168 In obitu Illustrissimi viri Voisin Latine et gallice 973

- 169 Traduction de l'épître de Mr. Despreaux à Mr
 Labbé des Roches 991
- 170 Mors Illustrissimi Coesaris Carmen . . . 1005
- 171 In Philomelam arcadianam metamorphosis
 Carmen a L. M. Jardy 1025
- 172 Ode aux Muses sur le portrait du Roy . . 1029
- 173 Epitaphe pour Madame la Marquise de
 Harcourt 1019
- 174 Lacryma Rupis foris Id.

61
SERENISSIMO PRINCIPI
FRANCISCO ARMANDO
ABBATI
A LOTHARINGIA
THESES PHILOSOPHICAS
IN COLLEGIO
SORBONÆ-PLESSÆO
DEFENDENTI.
CARMEN.

PARISIIS,
Ex Typographia FRANCISCI LE COINTE, viâ Septem
Viarum, è regione Collegii Remensis. 1682.

CUM PERMISSU.

62

SERENISSIMO PRINCIPI
FRANCISCO ARMANDO
ABBATI
A. LOTHARINGIA
THESES PHILOSOPHICAS
IN COLLEGIO
SORBONÆ PLESSÆO
DEFENDENTI
CARME W.

PARISIIS,
Ex Typographia FRANCISCI LE COINTE, viâ Septentr.
Viam, 6 regione Collegii Remensis. 1682.
CUM PERMITTITUR.

SERENISSIMO PRINCIPI

FRANCISCO ARMANDO

ABBATI

A LOTHARINGIA

THESES PHILOSOPHICAS

IN COLLEGIO SORBONÆ-PLESSÆO

DEFENDENTI.

C A R M E N.

NEC Te pœniteat tantos, ARMANDE, labores
 Haectenus impendisse: favet fortuna, tuisque
 Æmula fortunæ respondet gloria votis.
 Ecce tibi applaudens festo Plessæa tumultu
 Aula fremit: gremio Sorbona invitat aperto,
 Magna parens Sorbona: novas Academia Lauros
 Lata parat: longè plaudentibus accinit ingens
 Roma, tuum nomen nunquam oblitura; tibi que
 Quos olim Proavis Atavisque potentibus ultro
 Detulit, immaturo etiam meditatur honores.
 O utinam procerum, quos tota excivit ab Urbe

Fama tuæ virtutis, in intima pectora possis
 Ire, & conceptos de te cognoscere sensus:
 Quàm matura feras nascentis præmia famæ!

Hunc nata imperio species, & Principe digna
 Nobilitas: hunc ora movent spirantia Patrem
 Magnanimum, & pulchram pariter referentia Matrem.
 Suspiciunt animos alii, mentisque virile
 Pondus, & excelsâ Lotharenos indole mores.
 Ille tuens toto dudum te pectore; quondam
 Guisladæ hos oculos, hanc frontem, hæc ora ferebant,
 Suspirans ait; & lacrymis propè narrat obortis
 Guisladas, Lotharosque Duces, fortissima bello
 Pectora, & egregios æternâ à stirpe Nepotes.
 Hic alius secum reminiscitur ardua gentis
 Augustæ decora, & Populis audita repostis
 Factaque, fortunaque, immortalesque triumphos,
 Et penè oppressâ pro Religione labores,
 Illustresque obitus: atque ipsum denique nomen,
 Nomen adoratum Populis, Ereboque tremendum.

Qualis erat quantusque! manu quem experta tonantem
 Horruit ad Metas Germania: quem pia vidit
 Roma, redonantem Latialibus otia terris:
 Quem fera victorem Caleto confessa recepto est
 Anglia: quem infelix iterùm Germania sensit,
 Alta evertentem Theodonis mœnia villæ.
 Qualis erat, quando insperatâ strage superbum
 In campis Druidum fatalibus obruta vidit
 Hæresis, & fremuit! stygioque infana dolore,
 Cùm jam expirantis laceras penè intrat in arces
 Aureliæ, infando stravit clam perfida telo.

Quid memorem, quàm multa alii miracula narrant

Te super ? ille tibi meritos portendit honores,
 Quos olim Patruis Heroibus obtulit Orbis.
 Sic, ait alter, erat Lotharæ spes altera gentis,
 CAROLUS. Ille atrâ rerum in caligine, molem
 Imperii nutantis, & intractabile pondus -
 Sustinuit, rabiem contra, furiasque rebelles -
 Luctantum populorum, & in impia bella ruentum.
 Ille & crescentem innumeris cervicibus hydram,
 Atque prophanatis calcantem altaria templis
 Perculit, & doctæ prostravit fulmine linguæ.
 Fulmine quo percussa iterum monstra illa, pudendis
 Vulneribus jacuere : sacræ quando arbiter aulæ
 Concilio in Magno, & Patribus de more vocatis,
 Sanxit adoranti divina oracula mundo.

*Le grand
 Cardinal de
 Lorraine*

Sic tibi quos tacitis gratari applausibus audis, -
 Præsenti adjiciunt tot Avorum nomina pompæ.
 Et Lotharo generi quem se debere fatentur,
 Vectigalem ardent tibi jam persolvere amorem.
 Ast ego quid dicam vates tuus ? ite camenæ
 Degeneres, procul ite : meoque absistite versu.
 Nil mortale cano. Seges est mihi carminis unus
 HARCURIUS Mavors ; hoc nomine jam mihi pectus
 Æstuat, & totum spirant præcordia Martem.
 Et jam trans Alpes videor, celsasque Pyrenes
 Ire ; juvat circum terras lustrare jacentes,
 Heroemque sequi : juvat omnem denique latè
 Europam peragrarè, urbesque, arcesque subactas,
 Præliaque, & celebres, si fas, numerare triumphos.

En vocat horrenti male culta Bohemia terrâ,
 Arctoi sinus Orbis : ubi puerilibus annis
 Ausus inexpertos belli tentare furores

HARCURIUS, primasque manu decerpere lauros.
 Qualis materno Leo parvus ab ubere, prædam
 Jam primùm meditatur : eum suus excitat ardor,
 Conspectusque patris fracto venientis ab hoste.
 Scilicet ignavo pudor est reptare cubili.

Jamque nemus liquit patrium : longèque remotis
 Saltibus, audacem petit in certamina taurum.

Talis erat, talem quondam se magnus agebat

HARCURIUS : segnes quando illætabilis aulæ
 Delicias exosus, equos galeasque fremebat,
 Et sævis Lotharus Puer exultabat in armis.

Nec mora : vix mediâ belli fragor altus ab Arcto
 Intonuit : volat impatiens perrumpere turmam
 Hostilem, & pulchro victor sordere cruore.

Quantus equo ruerit, quo turbine torserit ensem,
 Invidere duces ipsi, stupuere catervæ :

Quando Palatinæ tenero sub Marte phalanges
 Procubuerunt, & humum ingenti stravere ruinâ.

• Ecce autem patriis nova bella tumescere terris

• Audio. Tartaræ rursus eructata palude,
 Santonicos errans per agros bacchatur Erynnis.

Sed quid ego hæc autem ? semperne impunè licebit
 Vulnera retractare, tulit quæ plurima quondam
 Gallia, ab hæretico toties iterata furore ?

Sæpe quidem stygias acies fudisse, superbas
 Dejecisse urbes, famosæ ad mœnia dira

Rupellæ tonuisse, acres repulisse Britannos,

HARCURII labor est : sed erunt eadem illa futuris
 Et dolor, & nimium lugenda opprobria Gallis.

Fas ergo indecores patriæ subducere palmas :

Nobiliora vocant me prælia ; jamque feroces

Hispani trepidate; novus parque omnibus unus
Hostis adest; quantos vobis feret ille dolores?

Est in conspectu Francæ telluris, amœna
Insula Lerine. Duplex effluxerat annus,
Ex quo illam Hispanus, furto lætatus, habebat.
Hic summis opibus, variâque industrius arte,
Insanas operum moles, turreſque stupendas
Extulerat, multâque locum muniverat arce.
Hæc genti statio tutissima; plurimus illic
Miles, & armatæ Gallorum in fata triremes.
Nec jam credebat multum abfore, quin simul omnem
Galliam, & hinc latè regnandum invaderet Orbem.
At vix auditum est Lotharenum à littore fulmen
Immugire: tremit vastis Lerina cavernis,
Concuſſæque labant arces: Hispania longè
Pallet victa metu, & jam spes oblita minaces.

Dum loquor: attonitis ingens apparet in undis
HARCURIUS; portus & propugnacula primo
Succumbunt aditu: cedunt fusa agmina: classis
Mergitur, aut sævis datur ignibus; æquore in alto
Mars furit, hostili spumant vada falsa cruore.
Omnia sunt mutata. suis redit Insula Gallis;
Hispani fugiunt, debellatisque carinis
Reliquias miserorum, & vulnera fœda reportant.
Unus in immenso dominatur gurgite Gallus,
Extremasque maris penitus jam territat oras.
Omnis eo terrore tremit procul Afer, & Indus,
Omnis Arabs, omnes uſulant cum Thrace Geloni.
Ante alios fremit instantis pars magna ruinæ
Turca ferox: trepidat, fatis poscentibus, illum
Advenisse diem, cum victa per æquora Francus

Clara triumphatæ contundet cornua Lunæ.

Continuò vates, illis qui fortè diebus
 Aegeo in magno, venientia bella canebat,
 Quid Turcæ, trepidatis, ait? qui littore regnat
 Victor in Hesperio, validas & subruit arces,
 Ille uni, sic fata volunt, datur hostis Ibero
 HARCURIUS, soloque aliis terrore nocebit.
 Sed tanto de patre aderunt, duo fulmina belli,
 HARCURIDÆ. quos heu gemitus, quæ funera nobis
 Prospicio! quantos patieris Luna labores?

Ecce per Hungaricos latè exundantia campos
 Agmina concurrunt. patriis hinc rarus in armis.
 Gallus adest, defessus, inops, rerum omnium egenus.
 Hinc vasta se mole ferox Ottomanus infert;
 Et Scythicas acies, viresque Orientis, & unà
 Europamque Asiamque, ac divitis ultima Nili
 Regna trahit. Certa est victoria: plaudite. Verùm
 Quis procul ille, oculis, habituque, & pectore Mavors,
 Arma tenens, Gallosque alto stans vertice supra?
 Occidimus: nosco Lothareni insignia vultûs.
 Et nunc ille quidem, castris utrimque reductis,
 Astat eques, Turcamque immani corpore, & hastâ
 Terribilem petit, ingentemque extendit arenâ.
 Hinc Gallorum animis furor additus. Haud mora: nostris
 Incumbunt densi ordinibus: cæduntque, fugantque,
 Præcipitesque premunt. abrupto è littore in amnem
 Confusi glomeramur; aquis luctantibus hæret.
 Altè Arabo, refruuntque undanti sanguine ripæ

Ah utinàm hoc uno nostra infortunia casu
 Stare velint superi! verùm tonat altera clades,
 Atq; alium HARCURIDEM Neptunia regna tremiscunt

Algeriæ moles, bellatricesque Bisertæ
Et vos extremi portus, sparsæque per æquor
Insulæ, & ante alias tellus Bizantia, vestros
Ah vestros nautas retinete; neque amplius ullus
Audeat armatas pelago deducere naves.
Fulminat Eois Lotharus bellator in undis,
Atque impacatas Melitensi ex arce biremes
Ducit ovans, regnoque unus dat jura profundo.
Ecce furit reperire atrox, si se ferat usquam
Ulla ratis, tumidoque velit concurrere campo.
Fallor? an insolito reboant freta lata fragore?
Sub pedibus sonat unda, fremit stridoribus æther;
En etiam piceo se turbine densus ad auras
Fumus agit. Fugite ô miseri procul: haud bene ponto
Creditur, HARCURIÆ dum sæviet ira procellæ.
Nil ago. Deprensam Rhodiorum ad littora classem
Niliacam, numeroque, virisque, opibusque potentem
Occupat, & toto luctantem robore, rumpit.
Heu quàm dira maris facies! hinc plurimus ardet
Voce, manu, vultu, mediisque in cœdibus astat
HARCURIDES. Hinc missilibus ferus undique flammis
Turca premit; donec longo certamine fractus,
Funditur; æquoreâ pars mergitur hausta palude:
Pars flammâ, pars ense perit: pars maxima sponte
Captivo patitur servilia vincula collo,
Victoremque suum quem jam admiratur, adorat.
Quid referam quantis iterum nos ille ruinis
Atteret? ah liceat nostros nescire dolores.
Talia narrabat lacrymans, Turcasque monebat.
Interea rigidas pervenerat ultor ad Alpes
HARCURIUS: fulmenque manu fatale coruscans

Libertatem Italis, Hispanis vincla ferebat.
 Jam primùm ante omnes tellus Pedemontia, pulso
 Respirare metu : multis nam sævus ab annis
 Regno indefenso miserè impendebat Iberus,
 Et folio puerum infontem exturbare parabat.
 Et jam prædæ inhians rapidos immiserat ungues,
 Abstuleratque : nisi Alcides Lotharingius ultrò
 Auxilium teneroque Duci, populisque tulisset,
 Assiduâque avidum attrivisset clade Leonem.

Vos ô quorum animos tangunt audacia bello
 Prodigia, Alpinas mecum properate sub oras.
 Illic antiquis majorem heroibus unum
 Heroem aspicietis : eo duce, eoque magistro
 Discunt Martis opus, Pompeio & Cæsare longè
 Majores, HODANCURIUS, PRALINUS, & ipse
 Quem lugemus adhuc TURENNIUS: hæc tria quondam
 Nomina formidata, suisque æterna trophæis.

Omnibus è terris adduxerat undique turmas,
 HARCURIUM metuens LEGANESIUS; huic comes ibat
 Sabaudâ Princeps à stirpe, Hispana secutus
 Consilia; at Lotharus sub Cheria castra sedebat.
 Rarus ei miles : victûs penuria : jamque
 Multa fames : occlusi aditus : hostilibus armis
 Flumina circumfessa; hyemes, nix, frigora, venti,
 Continuique imbres : dira omnia ; denique ferro
 Aut rumpendum iter, aut manifestâ morte cadendum.
 His super haud ullo Gallus terrore movetur,
 Ardet in arma magis : tanto ductore, quietem
 Ferre pudet ; juvat ire. Suo sic numine plenos
 HARCURIUS secum socios rapit : arduus antè
 Fertur equo spumanti, & voce instigat ovantes,

Plus oculis gestuque. Uno simul agmine densus
Irruit hinc atque hinc, & circumfunditur hostis.

Concurrunt obnixæ acies : pugna, horrida pugna.
Exoritur : misti peditesque equitesque vicissim
Sanguineo sub Marte cadunt : effusus ubique
It cruor, & vasto cœlum clamore remugit.

Eminet in mediis læto spectabilis ore
HARCURIUS, partesque unus se vertit in omnes.
Nunc & sedato similis, lentoque furore
Frigidus, ardentes regit in certamine Gallos.

Nunc valido ruit ense, indefessusque cadentes
Per cuneos sibi sternit iter; jamque omnia cedunt,
Turbatique duces, conculcatique manipuli.
Sola per vndantes Hispano sanguine campos
It Francorum acies jam libera; jam undique aperti
Circùm aditus, amnesque procul, pontesque patefcunt,
Oppidaque, & pronas jam submittentia tures,
Supplicibus properant victorem admittere portis.

Felices terræ, quibus hæc tam fausta laborant
Principia, & certam pariunt hæc otia pacem,
Quis tum sensus erat, quæ gaudia, quando superbam
Gentem audivistis tanto cecidisse fragore,
Et Lothari cecidisse manu? quando agmina turpi
Versa fugâ, trepidam petiere per antra salutem
Aviaque horrifono nemora implevere tumultu.

Nec gens illa tamen tantâ compressa ruinâ
Continuit : sed dementi furiata pudore
Ulteriùs fremit, & fœdâ de clade receptas
Casalium contra jubet ocyùs ire cohortes.
Quò ruitis? quæ vis animi tam effræna? parùmne
Sanguinis Hispani fufum est? infausta ne rursum

Bella sequi, & vestras furor est dispergere clades?
Victor ubique premet sceptro fatalis Ibero,
HARCURIUS. Quid plura? sonantibus ingruit armis
Improvistus: eum terrorque necesque sequuntur,
Fulguraque, & vultu gradiens Bellona cruento.

Quò feror? an pugnae illius miracula demens
Posse putem canere, & lucem aspirare canendo?
Non ita: sed potius bellorum evolvite fastos.
Illic simplicium nudo fulgore colorum
Picta videbuntur Lothari decora inclyta Martis.
Hinc ager audaces in pulchra pericula Gallos:
Castraque diversâ pariter de parte jubebit
Oppugnari. Aderit, variisque assultibus ipse,
Ipse per obstantes mille inter tela procillas
Primus equo spatium perrumpet: primus Iberum
Aggere defensum valido, multâque latentem
Sub tellure, cavâ deprensus in sede, repente
Excutiet, latumque premens effundet in æquor.

Non procul inde suos haud æquo Marte labantes
Sustentabit: eo veniente, hostilia signa
Terga dabunt, campumque atrâ cum clade relinquent.
Illum cernere erit gladio victore, ruentum
Agmina proculcare: & equo fumante, per enses,
Per cuneosque, ignesque, horrendi turbinis instar,
Obvia proterere, & totis dare funera castris.
Parte aliâ nimium cædendo fessus, anhelans,
Procumbet genibus confusæ in stragis acervo:
Atque triumphales tendens ad sydera palmas,
Vota Deo, & primos pugnae persolver honores.

Hinc & adhuc sudore fluens, & pulvere pulchro
Sordidus, Augustam, gentis caput, ibit ad Urbem.

Illam insultantem dudum, solioque paterno
 Conjuratam armis puerum detrudere Regem,
 Terribili dextrâ quatiet: seque arcibus altis
 Defendentem, omnesque agitantem in prælia vires,
 Post captos aditus centum, certamina centum,
 Centum acies, victamque famem, Hispanosque repressos,
 Contret, ac notis adiget se denique sceptris
 Sublicere, & fractâ dominum cervice fateri.

Continuò Hesperias volitans pennata per auras
 Fama ibit, lætisque animos rumoribus implens,
 Victorem HARCURIUM, libertatemque receptam
 Per populos canet. Arrectis hanc auribus omnis
 Audiet Aufonia: & festo clamore resultans,
 HARCURIUM, HARCURIUM, libertatemque receptam
 Undique certatim magno ingeminabit amore.
 HARCURIUM, HARCURIUM, sylvæque amnesque profundi,
 Culminaque, & valles, communi voce sonabunt.

Accinet Italiæ mons arduus, accinet ingens
 Gallia, & extremæ repetent hæc gaudia terræ.
 Sola suas tandem confessa Hispania clades
 Ingemet, & diro secum fremet horrida vultu;
 Seque suâ latos per agros in cæde natantem
 Aspiciens, rabidos ululabit ad astra dolores:
 Immorsisque furens torvè obmutescet in armis.

Inde alias etiam laudes, & martia facta
 Magnanimi Herois cursim lustrare licebit.
 Namque legetur uti trepidis Catalaunia rebus
 Confirmata, animos, viresque, fidemque fluentem,
 Et bona turbatæ reparaverit otia pacis.
 Mille hîc HARCURII miracula, prælia mille.
 Trajecti sinèponte amnes: contusus Iberus

Clade Liorenfi, Rhodopè quassata, retenta
Barcino, & in propriis Valaqueria merfa ruinis.
Hinc illum attoniti, ceu fulgur ab æthere, Belgæ
Accipient sternentem arces, & castra ruentem,
Nostraque in everfis figentem Lilia muris.

Qui tibi tum blandi læto sub pectore motus
Gallia, cùm aspiceres calcata per oppida latè
HARCURIUM rapido Victorem incedere curru,
Sceptraque Francorum Majestatemque tueri?
Illius interea circum vallata trophæis
Stabas invidiæ secura, interque tumentes
Armorum strepitus, & mille minantia bella,
Unanimes populos tranquillâ in pace tenebas.
O quot eum, & quoties cumulasti prodiga votis,
Cùm debellato rediens ex hoste, referret
Germanorum Aquilas, Hispanorumque Leones!

Atque utinam præsentem frui, columenque patremque
Dicere adhuc liceat! sed eum sua facta tulerunt.
Et fors æternùm absentem miseranda doleres
Insolabiliter: nisi mitia fata dedissent
Heroem magno HARCURI de sanguine, & ipso
Majorem genitore, tuumque, ARMANDE, Parentem.
Et nunc ille quidem, sineret LODOICUS, in armis
Virtutes Patrias, & clara exempla sequendo,
Patrem ipsum longè jam vinceret, & Patris omnes
Obrueret jamdudum, ausus majora, triumphos.
At tunc esse Duces licuit, cùm mollibus annis
Parvus adhuc LODOIX alienâ fulmina dextrâ
Spargeret, & nondùm metuendum stringeret ensē.
Tunc licitum summos niti ad Mavortis honores,
Et primos implere gradus, Magnumque videri.

At nunc ipse suo nutu quando omnia solus
 Bella regit, dextrâque suâ jam fulminat urbes
 Armipotens LODOICUS, cum ire altissima supra
 Bellantum decora, & ducibus se ferre priorem
 Majestate minùs, propriâ quàm laude, fatendum est.
 Nec primas lauros, esses nunc HARCURI, haberes.

Ille tamen Regalem Ensem, quo territat hostes,
 Et quo centum acies, turesque, arcesque tremendas,
 Et populos latè centum, Regesque subegit,
 Ferre dedit Lotharo Heroi, jussitque venire
 In magni partem cognominis. Ite Sicambri,
 Ite Angli, Batavique, & iniquum rumpite fœdus;
 Nec vobis veniat ferri tam in sana cupido.
 Ingentis LODOICI ingentia fulmina portat,
 Ipse ingens LOTHARUS. Quæ fulmina! nostis Iberi,
 Et sentitis adhuc; en omnis Flandria fumat.

At vos ô socii, Magnus venit Armiger, altas
 Latitiâ voces confundite; plaudite, vivat,
 Vivat io, ter io: date carmina, spargite flores.
 Ille tot Heroum sanguis generosus Avorum,
 Quantus adest! Lotharos avidi cognoscite vultus.
 Quæ species! quæ forma Viri! quàm corpore toto
 Ardua nobilitas! non, ut solet, illa minaci
 Nixa supercilio, nec amaro impervia fastu.
 Est come ingenium, mens omnibus obvia, pectus
 Magnanimum, & digni Lothareno Principe mores.

Sub tanto genitore, palam se plurima fundit
 Fama BRIONÆI. Quæ vis, quæ gratia formæ!
 Quàm lux blanda oculis! nivæ quæ purpura fronti!
 Qui gestus, quive ardor inest! non obvius illi
 Quisquam impune ruat, Lotharo quando igneus ausu

Frendentem calcabit equum, generisque, fuique
 Conscius, audaces petet alto in pulvere Palmas.
 At non ille inter ludos, atque otia, & inter
 Delicias molles pretiosus languit infans.
 Prima puer Musarum avidâ mysteria mente
 Fervidus arripuit, vocemque, manumque magistram
 Sponte sequens, sitientem animum multâ imbuat arte.
 Sit satis, ô ARMANDE, tuæ miracula gentis
 Hactenus ostendisse. tuus decora ista referre
 Est labor; at pede quo cœptum est, si denique pergis,
 Vincere ludus erit. nihil est quò te tua virtus
 Non ferat; & partos tibi jam præsumis honores,
 Maturisque rudes præcurris laudibus annos.
 Multa quidem debes Majoribus: at simul illi
 Debebunt tibi plura; eris olim tu quoque magno
 Principibus tantis decori; lucemque receptam
 Alternâ majorem in Avos cum luce refundes.

401 vers ancto puer

18
 11
 41
 36
 47
 401

MARCUS ANTONIUS HERSAN

Rhetorica Professor in Sorbona-Plessao.